

Mededelingen van de
Antwerpse Mycologische Kring

verschijnt driemaandelijks
15 december 1990

91.1

Editoriaal

F. Dielen

1990 zit er weer bijna op. Het leek wel een kopie van 1989. De zeer lange en droge zomer gunde de mycologen niet veel genot. Ook tijdens de herfst bleef de massale groei weg. Maar zoals al eerder gezegd zette dit ons aan om intenser te gaan zoeken. Dit leverde ons toch nog meer dan voldoende materiaal op om ons nog vele uren en dagen bezig te houden. Finaal maakte dit 1990 toch nog goed.

Positief waren dit jaar de verlengde weekends in de Limburch kalkstreek en de kust en vooral de jaarlijkse werkweek te Wallersheim.

vervolg blz. 91.1.2

Inhoud

91.1.03	Conocybe inocybeoides Watl. gevonden in Het Leen.	A. de Haan
91.1.07	Russula odorata.	J. Van Yper
91.1.10	Twee zeer zeldzame maar karakteristieke Russula's voor het eerst in Vlaanderen gevonden (<i>R. sublevispora</i> & <i>R. vinosopurpurea</i>)	B. Buyck
91.1.13	Oligonema schweinitzii (Berk.)Martin, een zeldzame myxomyceet voor België.	H. De Meulder
91.1.18	Zo maar een droge augustus-zaterdag.	K. Van de Put
91.1.20	Nieuwtjes uit recente tijdschriften	
91.1.22	Bibliotheek	
91.1.24	Ledenlijst	
91.1.29	Activiteiten	

AMK Mededelingen is een nieuwsbrief van de Antwerpse Mycologische Kring vzw, en verschijnt driemaandelijks, telkens voor de aanvang van ieder seizoen.

AMK Mededelingen en Sterbeekia komen tot stand dank zij de financiële steun van de Vlaamse Gemeenschap - Ministerie van Onderwijs.

Redactieraad: A. de Haan, F. Dielen, J. Schavey en J. Van Yper

Hoofdredacteur en verantwoordelijk uitgever: J. Van Yper, Gounodstraat 2A bus 36, 2018 Antwerpen.

Wettelijk depot: BD 36771

De kontakten met onze Nederlandse en Duitse vrienden werden sterker aangehaald. Ook verscheem dit jaar een prachtig Sterbeeckia nummer waar de auteurs trots mogen op zijn.

Hartelijk willen we bijzonder alle getrouwen en medewerkers danken voor hun gewaardeerde medewerking en hulp bij al onze mycologische activiteiten. Ik denk hier vooral ook aan de demonstratiedagen in het Provinciaal domein Vrieselhof te Oelegem-Ranst en de paddestoelententoonstelling in het Peerdsbos te Brasschaat. Wij blijven stellig verder op hen rekenen.

Dit jaar werd een oude traditie terug opgenomen en werd het paddestoelenseizoen afgesloten met een geslaagd diner in het Neerhof te Kessel. Zeker volgend jaar te herhalen.

Zoals steeds tijdens de jaarwisseling kijken we weer vol verwachting uit naar 1991. Zonder iemand de zomerpret te benijden hopen we toch dat de weergoden de mycologen eens extra zouden willen gedenken. Voor de zwammenflora is het meer dan nodig.

Aan alle leden en hun familie wensen we een Vredevol Kerstfeest en een Gelukkig Nieuwjaar.

Botryotinia sp.

In antwoord op een verzoek voor meer informatie over *Botryotinia* sp. die op 15 maart 1990 in de Hobokense polder werd gevonden (zie vorige "Mededelingen") deelt professor Hennebert van de Université Catholique de Louvain (Louvain-la-Neuve) mij mede dat hij deze paddestoel meermaals heeft gevonden, doch steeds in de conidiale vorm. De soort staat dicht bij *Botryotinia convoluta* en *Botryotinia fuckeliana*. Misschien is ze identiek met *Botrytis gladiolorum* die echter slecht gekend is. Zij werd gevonden in de Verenigde Staten van Amerika en wordt daar vermeld onder de naam *Botryotinia iridis*. Omdat het nazicht dient te gebeuren op vers materiaal en op "culture monospore" werd mij gevraagd om volgende lente te trachten om vers materiaal te verzamelen en op te sturen teneinde deze soort grondig te kunnen onderzoeken, zowel anatomisch als in cultuur. Een vergelijking met zijn eigen herbariummateriaal zou dan de determinatie kunnen bevestigen.

H. De Meulder

Conocybe inocybeoides Watl. gevonden in Het Leen

A. de Haan

Tijdens onze uitstap in Het Leen te Eeklo, op 17 juni 1990, bezorgde Prof. P. Van der Veken mij drie Conocybes. Hij vond ze langs een wegrand tussen gras onder Canadapopulier en Grauwe els. Zij geleken uiterlijk een beetje op Conocybe rickenii maar de bleek beige hoeden hadden een donkerder centrum en de onderling vergroeide steelbasissen waren voorzien van een stevige gerande knol. Dit gaf ze het uitzicht van sommige Inocybe-soorten.

Sleutelend met "Le Genre Galera" (R. Kühner, 1935) kwam ik toch uit op Conocybe rickenii. Bij deze vooral op bemeste grond groeiende soort wordt echter nergens een knolvormige steelbasis vermeld. Bij microscopisch vergelijken bleken de sporen anders van vorm en kleur. De "The Bolbitiaceae" (R. Watling, 1982) gaf oplossing aan het probleem. Hij beschrijft hierin, in een aparte stirps: Inocybeoides, Conocybe inocybeoides, een soort die op enkele details na goed overeenkomt met de vondst uit Eeklo. Zij heeft als belangrijkste kenmerken de gerande knol aan de basis van de steel, tweesporige basidiën en grote, wat amandelvormige sporen.

Beschrijving, gebaseerd op de exemplaren uit Het Leen:

Hoed: 1,5-1,7 cm diameter, bij 1,2-1,5 cm hoog, parabolisch tot breed conisch, met afgeronde niet uitspringende top, rand ingekromd tot bijna recht, wat golvend, bleek beige tot licht beigebruin, centrum wat donkerder, licht sepiabruin, weinig hygrophaan, niet tot zwak gestreept aan de rand; hoedhuid glad, iets korrelig onder loep ($\times 10$), fijn behaard in het centrum.

Plaatjes: dicht opeen, 10 grote op 1 cm aan de hoedrand, 3 tussenplaatjes, helder okerbruin, smal aangehecht, weinig buikig, rand gelijk, zeer fijn gewimperd.

Steel: 3,0-3,5 cm lang, bovenaan 2-3 mm dik, naar onder toe geleidelijk verbredend tot 3-4 mm, aan de basis met 6-7 mm brede, gerande knol, wit tot bleek beige, duidelijk overlangs gestreept, over de gehele lengte bepoederd en fijn behaard.

Vlees: in de hoed wit, beige aan de top, wit in de steel.

Geur: zwak, iets zurig.

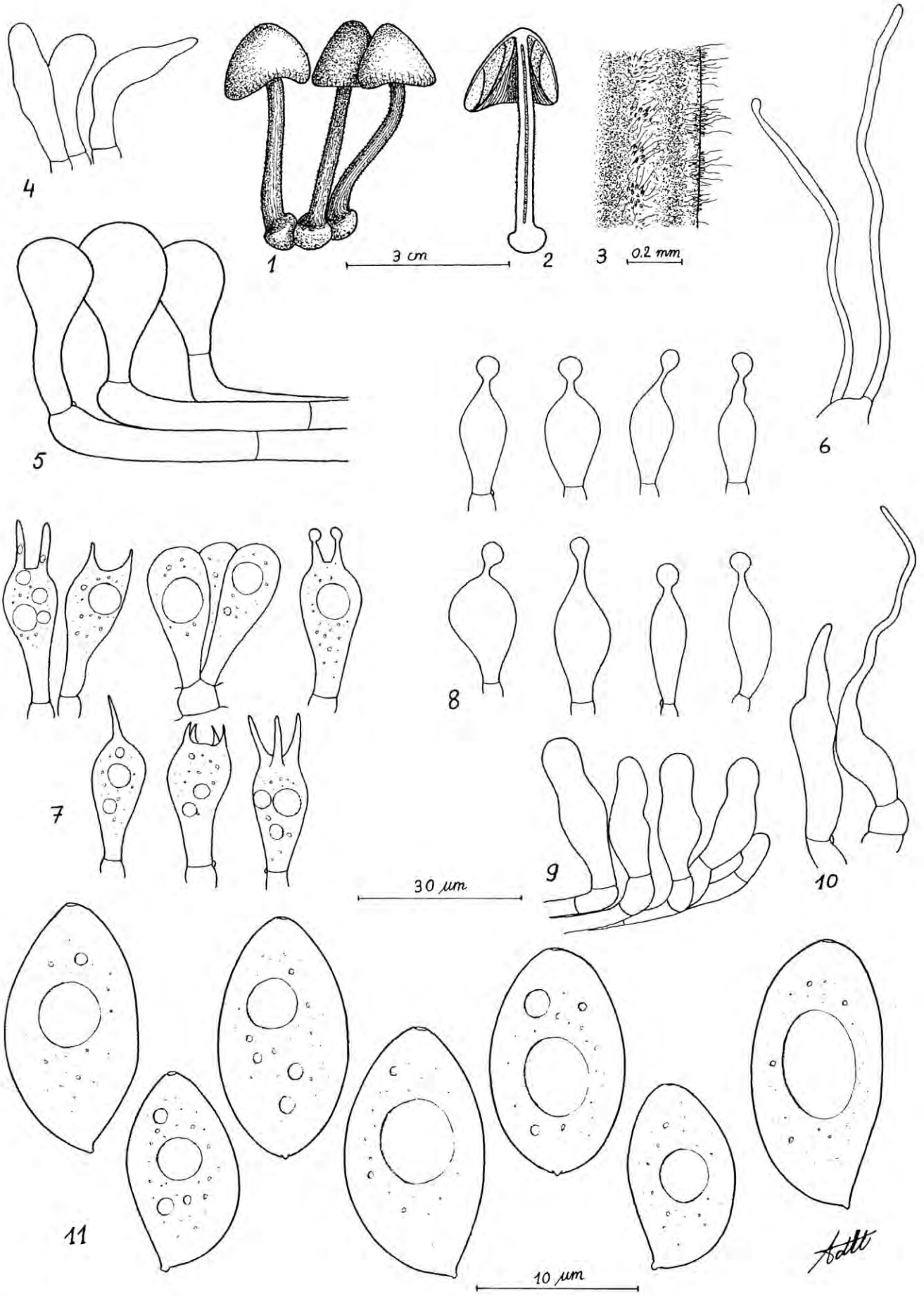
Smaak: niet waargenomen.

Sporen: kleur in massa niet waargenomen; geelbruin in ammoniakoplossing, licht rosbruin in KOH, $(10,6)12,0-16,0(17,3) \times (6,7)7,5-8,5(8,7) \mu\text{m}$, elliptisch tot amandelvormig in zijzicht, elliptisch in voorzicht, meestal met zwakke indeuking boven de apikule, met kleine niet afgeknotte kiemporie, glad, tamelijk dikwandig, apikule klein, inhoud een grote oliedruppel, vergezeld van enkele kleinere.

Basidiën: overwegend 2-sporig, 4-sporige niet zeldzaam, ook enkele 1- en 3-sporige waargenomen, $20-28 \times 10-14 \mu\text{m}$, sterigmen tot $10 \mu\text{m}$ lang, bij 4-sporige tot $4 \mu\text{m}$; knotsvormig, met tamelijk lange versmalde voet, inhoud een of meerdere grote oliedruppels en vele kleinere, gespen enkel bij 3- en 4-sporige waargenomen.

Cheilocystiden: de gehele rand bedekkend, $15-30 \times 7-10 \mu\text{m}$, lecythiform, meestal nogal slank, buikig onderaan, versmallend naar de 2-4 μm lange en 1-2 μm brede hals, capitulum kogelrond, 3-5 μm diameter; dunwandig, gespen aan de basis weinig frequent.

Hoedhuid: hymeniform, gevormd uit knots- tot peervormige cellen, $20-35 \times 14-20 \mu\text{m}$, kleurloos tot licht geel, nogal dikwandig.

Pileocystiden: talrijk, in groepjes bij elkaar, knotsvormig, lageni- tot utriform, 15-20 x 5-8 μm , kleurloos en dunwandig.

Hoedbeharig: dunne draadvormige hyfen, zonder tussenschotten, 60-110 μm lang, 1,0-1,5 μm breed.

Steelbekleding: 3-5 μm brede, tamelijk dikwandige, parallelle hyfen, gespen spaarzaam.

Caulocystiden: talrijk over de gehele lengte van de steel, zelfde vorm en afmetingen als pileocystiden.

Steelbeharig: gevormd door draadvormige uitgroeiingen van sommige caulocystiden, tot 120 μm lang en 1,0-1,5 μm breed.

Onderzocht materiaal: Bosvoorde, 18-9-1984, Fodor K2720 (herbarium Plantentuin Meise); Eeklo, 17-6-1990, de Haan 90040.

De exemplaren uit Eeklo komen, in hun macroscopische kenmerken, goed overeen met de door Watling beschreven soort. De sporen hebben aan de benedengrens een grotere variatie, wat te wijten is aan het tamelijk groot aantal 4-sporige basidiën, die kleinere sporen voortbrengen. De kiemporie wordt iets groter afgebeeld. De cheilocystiden zijn bij ons materiaal wat groter (slechts tot 18,5 μm lang bij Watling). De overige kenmerken vertonen geen opvallende verschillen.

In de "Flore Analytique" (R. Kühner en H. Romagnesi, 1953) staat ze beschreven als een 2-sporige vorm van *Conocybe bulbifera*, een door C.H. Kauffman (1918) beschreven soort. Deze soort heeft volgens Watling andere microscopische kenmerken en behoort tot de groep van *C. pubescens*.

In de mij beschikbare literatuur vond ik volgende meldingen van vondsten, meestal onder de "oudere" benaming *C. bulbifera* (Kauffm.)Kühn.

Een eerste door H. Romagnesi (1942) die ze verzamelde tussen gras en bramen in het woud van Armenvilliers nabij Pontcarré (Frankrijk).

Een Nederlandse vondst werd beschreven door J. Daams (1970). De exemplaren werden aangetroffen in een bemest plantsoen nabij Kortenhoeve.

Vanuit Duitsland wordt de soort driemaal gemeld. H. Derbsch (1976) beschrijft een vondst uit Fechingen en een 4-sporige collectie uit Litermont. Beide vondsten groeiden nabij *Picea*. G. Kriegelsteiner (1983) meldt een vondst met beschrijving van W. Bayer. De exemplaren werden aangetroffen onder Beuk in een park te Bayreuth.

Figuren

- 1 Vruchtlichamen, (x1)
- 2 Vruchtlichaam, overlangse doorsnede, (x1)
- 3 Detail van steel, (x50)
- 4 Pileocystiden, (x1000)
- 5 Cellen van de hoedhuid, (x1000)
- 6 Draadvormige hyfen van de beharing van de steel, (x1000)
- 7 Basidiën, boven 2-sporig, onder 1-, 4-, 3-sporig, (x1000)
- 8 Cheilocystiden, (x1000)
- 9 Caulocystiden, (x1000)
- 10 Tot haren uitgroeiende caulocystiden, (x1000)
- 11 Sporen, (x3000)

Volgens Watling komt de soort vooral voor in Zuid-Oost England (Surrey).

In de meeste beschrijvingen wordt de hoedhuid rimpelig tot fijn adurig aangegeven, een kenmerk dat bij de exemplaren uit Het Leen ontbrak. Enkel door W. Beyers werden, naast de normale 2-sporige basidiën, ook 1- en 4-sporige waargenomen waardoor zijn sporenafmetingen dichter bij de onze aansluiten.

In het herbarium van de Plantentuin te Meise bevindt zich één exsiccataat van deze soort, een vondst met bepaling door Dr. G. Fodor. Hij verzamelde ze tussen gras te Bosvoorde (1984). De collectie bevat twee vruchtlichamen met duidelijke knol aan de basis van de steel. De microscopische kenmerken komen volledig overeen met die van het materiaal uit Het Leen. De sporenafmetingen bedragen: $(10,8)11,5-17,0(19,0) \times (6,0)6,5-8,0(9,0) \mu\text{m}$. Ook hier zijn naast 2-sporige basidiën 1- en 4-sporige waar te nemen.

Wanneer wij ons steunen op deze vondsten kan men stellen dat *Conocybe inocybeoides* een zeldzame maar wijd verbreide soort is die wat substraat betreft niet erg kieskeurig is.

De soort is in onze "Aantekenlijst" (1990) niet opgenomen en E. Arnolds (1984) duidt ze aan als zeer zeldzaam (zzz).

Conocybe inocybeoides is op het terrein goed te herkennen door de gestreepte, fijn behaarde steel met duidelijke, dikwijls gerande knol.

Literatuur

- Arnolds, E. (1984). Standaardlijst van de Nederlandse Macrofungi; *Coolia* deel 26 suppl.
- Daams, J. (1970). *Conocybe bulbifera*; *Coolia* deel 14 nr. 5.
- Derbsch, H. (1976). Seltene Agaricales-Arten aus dem Saarland; *Zeitschrift für Pilzkunde*, Band 42;B.
- Kauffman, C.H. (1918). The Agaricaceae of Michigan.
- Kriegelsteiner, G.J. et al. (1983). Über neue, seltene, kritische Makromyzeten in der Bundesrepublik Deutschland; *Zeitschrift für Mykologie* Band 49(1).
- Kühner, R. (1935). Le Genre *Galera* (Fries)Quélet.
- Kühner, R. & Romagnesi, H. (1953). *Flore Analytique des Champignons Supérieurs*.
- Romagnesi, H. (1942). Description de quelques Espèces d'Agarics ochrosporés; *B.S.M.F.* tome LVIII.
- Vandeven, E. (1990). Aantekenlijst voor Zwammen en Slijmzwammen; Antwerpse Mycologische Kring.
- Watling, R. (1982). Bolbitiaceae; *Agrocybe*, *Bolbitius* & *Conocybe*; *British Fungus Flora*.

Russula odorata

J. Van Yper

Luc Lenaerts vroeg mij enige bepalingen na te kijken en gaf mij twee enveloppes met restanten van exsiccata, sporees en enige korte maar ter zake zeer duidelijke notities.

Ref.: 90/84 Terlaemen 26 september 1990, *Russula* cfr. *odorata* var. *lilacinicolor*.

Volgende notities stonden op de omslag.

Gelijkend op *Russula puellaris* maar te groot, iets meer purper. Hoed warm roodbruin, iets naar sepia, centrum donkerder.

Steel met vergelende vlekken bij de verse paddestoel.

Hoed van één exemplaar ± 5,5-6 cm.

Sporee IVc, uitgesproken met wratten bezet en met netwerk en zelfs kromme verbindingen (lijnen).

Grote knotsvormige dermatocystiden, geen incrustaties.

Ref.: 90/85 Terlaemen 26 september 1990, *Russula odorata*.

D6.35.42.

Onder loofhout alhoewel naaldhout ook vlakbij is.

Hoed olijfgroen okerbruin-geel.

Plaatjes fel geel, FeSO₄ licht oranje, wortelkleurig.

Smaak zacht, geur wat zoetig.

Sporee IVc wrattig gereticuleerd.

Dermatocystiden gesepteerd, geen incrustaties.

De ondersectie *Puellarinae*, van de sectie *Tenellae*, bevat tengere, slanke soorten waarvan de steel en het vlees vergeelt bij ouderdom. De hoedhuid bevat normaliter grote gesepteerde dermatocystiden. Al naar gelang de kleur van de sporee komt men in volgende groepen terecht.

sporee II (crème)	groep <i>puellaris</i>
sporee III (licht geel)	groep <i>versicolor</i>
sporee IV (dinker geel)	groep <i>odorata</i>

Voortgaande op de macroscopische aantekeningen op de enveloppes komt men automatisch terecht in de groep *odorata*. De beschrijving van de microscopische kenmerken blijkt ook overeen te stemmen, de ornamentatie van de sporen en de gesepteerde dermatocystiden, maar toch even nakijken.

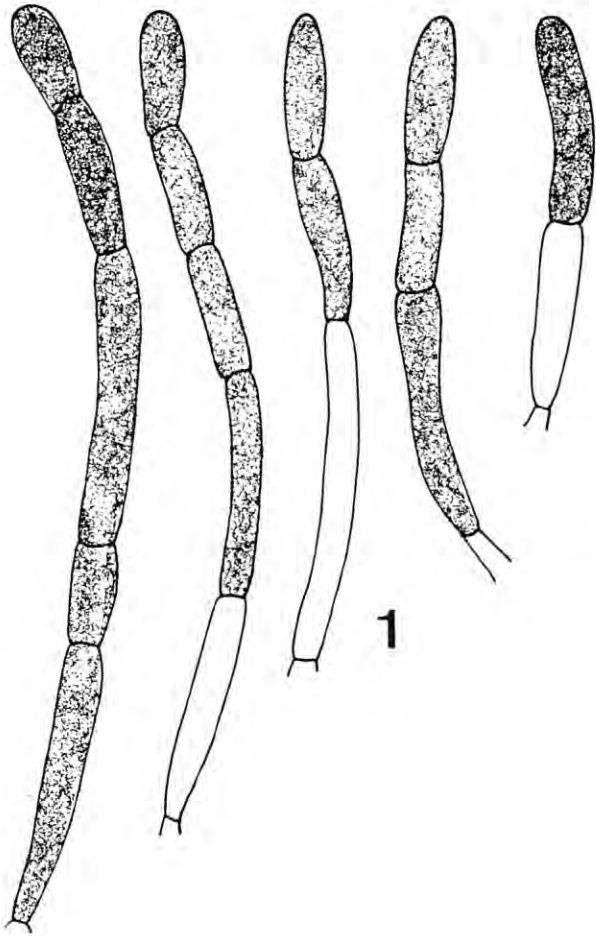
Enveloppe 90/84.

De microscopie komt volledig overeen met de beschrijving van H. Romagnesi (1967) van *Russula odorata*.

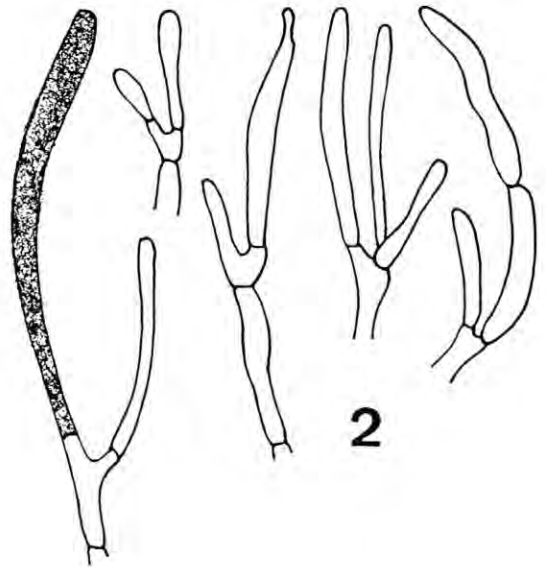
De hoedhuid bevat slanke vertakte hyfen, ≈ 3 μm breed, en grote gesepteerde dermatocystiden, ≈ 5 μm breed.

De cystiden van de plaatjes zijn tot 10 μm breed en lopen dikwijls uit op een tuitje. Zij reageren slechts gedeeltelijk op sulfovanilline.

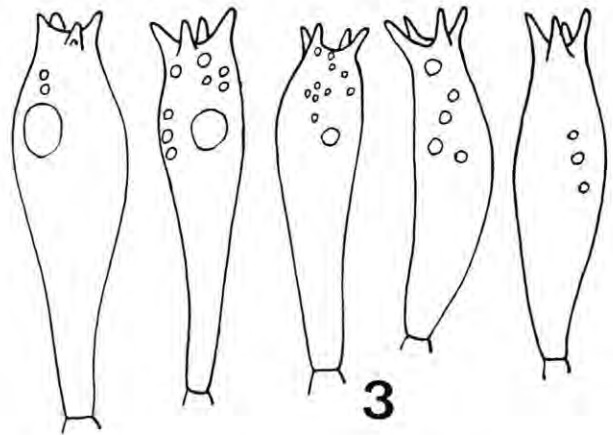
De sporen zijn versierd met stekeltjes tot 1 μm hoog die verbonden zijn door dikke, weinig vertakte kammen die een onvolledig netwerk vormen. Gemeten op 40 sporen kom ik tot volgende afmetingen: 6,7-8,1-9,4 x 6,2-6,8-7,5 μm. Dit is merkkelijk groter dan

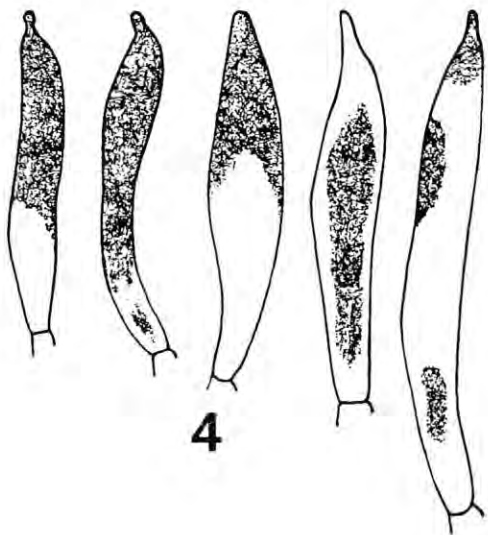
1

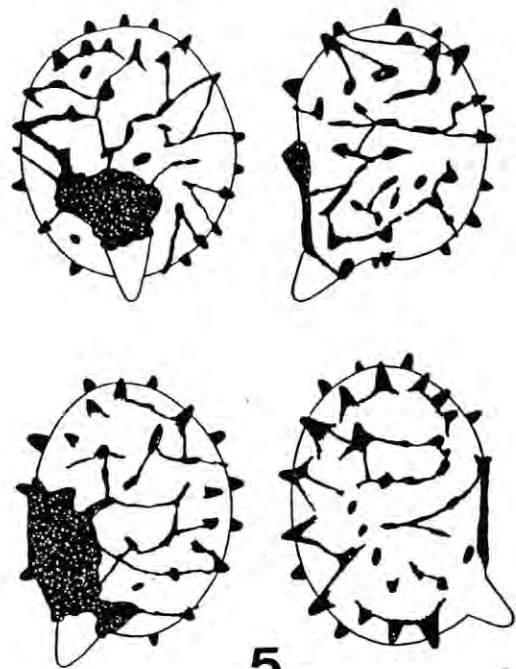
2

3

4

5

bij H. Romagnesi doch stemt praktisch overeen met de sporematen opgegeven door A. Einhellinger (1985). Ik heb deze verschillen in sporematen reeds verschillende malen vastgesteld. Vermoedelijk is dit te wijten aan de wijze waarop de sporen gemeten worden. Ikzelf meet, zoals trouwens ook H. Romagnesi, steeds in het reactief van Melzer en bepaal de maten op basis van de gemiddelde sporemaat en de standaardafwijking.

De variëteit *lilacinicolor* heeft een blekere sporee IVb en zwaardere dermatocystiden tot 7,5 µm breed.

Enveloppe 90/85.

Het exemplaar uit de tweede enveloppe laat een andere microscopie zien. De dermatocystiden zijn niet gesepteerd en de cystiden van de plaatjes zijn veel groter dan bij de soort uit de eerste enveloppe.

H. Romagnesi meldt in de groep *odorata* slechts één soort zonder gesepteerde dermatocystiden maar deze heeft een sporee IVa terwijl het onderzochte exemplaar een sporee IVc heeft.

Er klopt iets niet. Op de enveloppe staat 'dermatocystiden gesepteerd'. Is de inhoud verwisseld? Vermoedelijk niet, de omslag bevat zoals beschreven een olijfgroenige paddestoel.

Na goed kijken vind ik naast de olijfgroene hoed ook een stukje lila hoedhuid. Microscopisch bevat deze wel de typische dermatocystiden. Er zitten dus twee verschillende soorten in dezelfde enveloppe. Hier stopt natuurlijk alles. Wat hoort bij wat? Welke sporee is van welke paddestoel? Welke gegevens slaan op welke paddestoelen?

In de eerste enveloppe zit *Russula odorata*, in de tweede eveneens fragmenten van *Russula odorata* maar vermengd met stukken van een andere soort.

Figuren

- 1 = dermatocystiden (x 1000)
- 2 = hyfen van de hoedhuid (x 1000)
- 3 = basidiën (x 1000)
- 4 = cystiden (x 1000)
- 5 = spore (x 4000)

Twee zeer zeldzame maar karakteristieke *Russula*'s
voor het eerst in Vlaanderen gevonden.

B. Buyck

Magermansdreef 3, B-9900 Eeklo

Hoewel door de droge zomers van de laatste jaren de massa paddestoelen wat afneemt, blijven interessante vondsten steeds mogelijk. Ten getuige hiervan wil ik kort twee *Russula*-soorten toelichten die onlangs voor het eerst in België zijn gevonden: *Russula sublevispora* en *R. vinosopurpurea*.

Voor *Russula sublevispora* betekenen de hier vermelde specimens een belangrijke aanvulling op de enkele schaarse meldingen die tot nog toe het areaal van deze soort bepaalden.

Een gedetailleerde beschrijving en illustraties van beide soorten zullen worden gepubliceerd in het tweede nummer van "Russulales-Newsletter" (uitg. B. Buyck).

Russula sublevispora

Russula sublevispora (Romagn.)Kühner & Romagn. in Romagnesi, Les Russules d'Europe et d'Afrique du Nord, p. 299 (1967).

= *R. ferreri* Singer var. *sublaevispora* Romagn., Bull. Soc. Linn. Lyon 9: 94 (1940)

= *R. sublaevispora* (Romagn.)Romagn. [as *R. sublevispora* Romagn.] in Kühner & Romagn., Flore analytique des champignons supérieurs, p. 445 (1953), nom. inval.

= *R. sublevispora* (Romagn.)Romagn. ex Bon, Doc. myc. 12 (48): 44 (1982), overbodige validatie.

Systematische plaats: Griseinae Schaeff.

Twee vondsten:

Geerbos, Melle, onder berk in een ondiepe greppel met rottende bladeren, 22 september 1988, R. Walley leg., B. Buyck 2724 (GENT, BB).

Bon-Secours, op grazige plek zonder onmiddellijke nabijheid van bomen, 23 september 1990, P. Van der Veken leg., B. Buyck 2839 (GENT, BB).

(GENT = mycologisch herbarium Rijksuniversiteit Gent, BB = persoonlijk herbarium B. Buyck)

Opmerkingen:

Beide Belgische vondsten karakteriseren *R. sublevispora* als een zachtsmakende, lilabruine tot violetbruine (kleur herinnert aan sommige vormen van *R. vesca* en *R. cyanoxantha*), stevige en vrij grote paddestoel met een vettige, naar de rand toe in fijne vliesjes uiteenvallende of zelfs volledig sterk gefragmenteerde hoedhuid (nog sterker dan bij *R. virescens*). De sporee is donker crème (IIC volgens code Romagnesi).

Door de trage oranjekleurige reactie met ijzersulfaat en de verbrokkelnde plaatjes is *R. sublevispora* onmiddellijk te onderscheiden van *R. cyanoxantha*. Vooral door de fragmentatie van de hoedhuid is *R. sublevispora* bij ons op het terrein een gemakkelijk te herkennen *Russula*. We vinden deze fragmentatie van de hoedhuid ook bij enkele andere Griseinae, zoals *R. anatina*. Deze laatste heeft trouwens een zeer variabele sporenversiering (Romagnesi 1967: fig. 170, 171, 172, 184), die soms sterk

gelijkt op deze van *R. sublevispora*. *R. anatina* is echter een soort met een donkere, overwegend grijs-groene hoed en daardoor dus gemakkelijk met *R. parazurea* te verwarren.

R. sublevispora is nog maar gekend van enkele vondsten uit de streek van Parijs (Romagnesi, 1967) en het noorden van Frankrijk (Bon, 1972, 1988), alsook van een enkele vondst uit Marokko (Bertault, 1978).

Niettegenstaande de hier geciteerde vondsten *R. sublevispora* als een zeer karakteristieke paddestoel doen uitschijnen wegens de kleur, fragmentatie en het vettig karakter van de hoed, liggen de macroscopische kenmerken van *R. sublevispora* nogal wat uiteen van de specimens uit de verschillende landen:

	Marokko	Frankrijk	België
seizoen	voorjaar (half mei)	zomer (2 ^e helft augustus)	herfst (2 ^e helft september)
ecologie	ceder	trilpopulier subpraticool	berk subpraticool
hoedhuid	aanvankelijk veelkleurig dan sterk uitblekend tot uiteindelijk wit aaneengesloten glad	hoofdz. bruinig-groenig met violette schijn aan de rand zeer lichtjes gebarsten	hoofdz. bruinig-okker met violette schijn buiten hoedcentrum tot soms volledig sterk in veldjes barstend

Russula vinosopurpurea

Russula vinosopurpurea Schaeffer, Annal. Mycol. XXXVI: 28 (1938)

Systematische plaats: Maculatinae Konrad & Joss.

Eén vondst: Meise, domein van Bouchout, in een dreef tussen gras (gazon) aan de voet van een oude beuk, 8 november 1990, Buyck 2875 (BB).

Opmerkingen

Beide vruchtlichamen van de Belgische vondst zijn zeer typische exemplaren voor *R. vinosopurpurea*. Deze is te herkennen aan de zeer forse, grote en hardvlezige paddestoelen, met een donkerpurperen tot bijna zwart-purpureen hoed, witte steel, dooiergele plaatjes en grijswordend vlees met een - in dit geval pijnlijk - scherpe smaak. Uiterlijk lijkt *R. vinosopurpurea* op sommige vormen van *R. integra* en, van bovenaf gezien, ook op *R. krombholzii*.

Zowel Romagnesi (1967: 890), Hornicek (1979: 49) als Einhellinger (1985: 198) wijzen erop dat Schaeffer *R. vinosopurpurea* zeer breed opvat en ook de later beschreven *R. decipiens* (Sing.) Kühn. & Romagn. hierbij insluit. Van zijn figuur 70 (Schaeffer, 1952) zou alleen het middelste vruchtlichaam tot *R. vinosopurpurea* behoren.

De Belgische exemplaren sluiten hier goed bij aan, maar zijn nog donkerder. De aquarellen voor *R. vinosopurpurea* bij Einhellinger (1985, pl. 32) passen dan weer minder goed bij ons specimen, dat eerder lijkt op de aquarellen (ibid., pl. 31)

voor *R. vinosobrunnea*. De grote niet verbonden stekels op de sporen zijn echter een duidelijke aanwijzing voor *R. vinosopurpurea* (onderling verbonden 'wratten' bij *R. vinosobrunnea*).

Blum (1962) vat deze soort blijkbaar nog anders op, want hij ziet er een uitsluitend montane *Russula* in met een andere sporenversiering.

Voor de ons omringende landen wordt *R. vinosopurpurea* eveneens als een zeer zeldzame soort opgegeven (Bon, 1988; Einhellinger, 1985; Kreisel, 1987; Kriegelsteiner, 1987; Romagnesi, 1967; Swöbel, 1972; Van Vuure, 1985). *R. vinosopurpurea* zou vooral voorkomen op min of meer lemige, al dan niet kalkrijke bodem, en meestal geassocieerd aan Eik, Beuk en Haagbeuk. Jungblutt (1972) heeft haar niet gevonden in het Groot-Hertogdom Luxemburg. Volgens Schwöbel (1972) en Derbsch (Derbsch & Schmitt, 1984) zou het voorkomen van deze soort in de laatste twee decennia sterk teruglopen.

Bibliografie

- Bertault, R. (1978), *Russules du Maroc*, Bull. Soc. Myc. France 94: 5-31.
- Blum, J. (1962), *Les Russules*, Paris.
- Bon, M. (1972), *Itinéraires mycologiques dans le pays de Brenne*, Doc. mycol, 4: 29-39.
- Derbsch, H. & J.A. Schmitt (1984), *Atlas der Pilze des Saarlandes, Teil 1: Verbreitung und Landschaft im Saarland*, 2, Saarbrücken.
- Einhellinger, A. (1985), *Die Gattung Russula in Bayern*, Hoppea 43: 1-286.
- Hornicek, E. (1979), *Einige kritische Russula-Arten in der Tschechoslowakei*, Ceska Myc, 33: 47-50.
- Jungblutt, F. (1972), *Les Champignons du genre Russula Persoon (1797) dans le Grand-Duché de Luxembourg*, Société des naturalistes Luxembourgeois (Ed.), extrait des Archives de l'Institut Grand-Ducal de Luxembourg, 35: 97-119 (1970-'71).
- Kreisel, H. et al. (1987), *Pilzflora der Deutschen Demokratischen Republik, Basidiomycetes (Gallert-, Hut- und Bauchpilze)*, Jena, 281 p.
- Kriegelsteiner, G. (1988), *Zur Verbreitung und Ökologie der Gattung Russula in der Bundesrepublik Deutschland (Mitteleuropa)*, Beihefte Zeitsch. Pilzkd., 219-320.
- Romagnesi, H. (1967), *Les Russules d'Europe et d'Afrique du Nord*, Paris.
- Schäffer, J. (1952), *Russula-Monographie*, Bad Heilbrunn.
- Schwöbel, H. (1972), *Die Täublinge. Beiträge zur ihrer Kenntnis und Verbreitung*, Zeitschr. Pilzkd, 38: 1-7.
- Van Vuure, M. (1985), *Checklist van Russula in Nederland*, 24 p. Rijksherbarium Leiden.

Oligonema schweinitzii (Berk.) Martin
een zeldzame myxomyceet voor België

H. De Meulder

Summary

Oligonema schweinitzii (Berk.) Martin, a rare species from Belgium is described. The description is based on a collection from a moist tree stump. The differences with allied species, illustration, ecological comments and distribution are given.

Op 31 mei 1990 (en later nog op 21 juli en 5 september 1990, telkens op een andere plaats) vond ik in het Staatsnatuurreservaat "Arkenbos" te Blaasveld-Willebroek (IFBL D4.16.34), *Oligonema schweinitzii* (Berk.) Martin. Deze myxomyceet werd tot heden slechts zelden in ons land gevonden.

In deze bijdrage wordt, samen met een illustratie, de vindplaats, ecologie, verspreiding en het verschil met aanverwante soorten besproken.

Het gebied

Het Arkenbos (Ark-en-Bos) heeft een oppervlakte van 23 ha en maakt deel uit van het Blaasveldbroek met een totale oppervlakte van 144 ha. Het broek behoort tot het stroomgebied van de Rupel en wordt gekarakteriseerd als een laaggelegen broekgebied met in de ondergrond een (gedeeltelijk weggegraven) fossiele laag (Verlinden 1985).

Reeds in de toenmalige beheerscommissie in 1971 werd het Arkenbos vastgelegd als natuurreservaat en ontoegankelijk gehouden voor het publiek. In 1984 werd door de adviescommissie het voorstel goedgekeurd om het bos officieel het statuut van natuurreservaat te verlenen.

In het Arkenbos komen volgende biotopen voor: elzenbroek, oud weiland, populierenaanplant, schaarhout en gemengd loofhout met vaak een dominante ondergroei van *Rubus fruticosus* (Braam) en *Urtica dioica* (Grote brandnetel). Kenmerkend is eveneens de dubbele bodemstructuur met enerzijds een zeer droge heidegrond en anderzijds een moerasgebied met vijvers die ontstonden door het graven van turfbanken voor huishoudelijke brandstof.

Fungi-flora

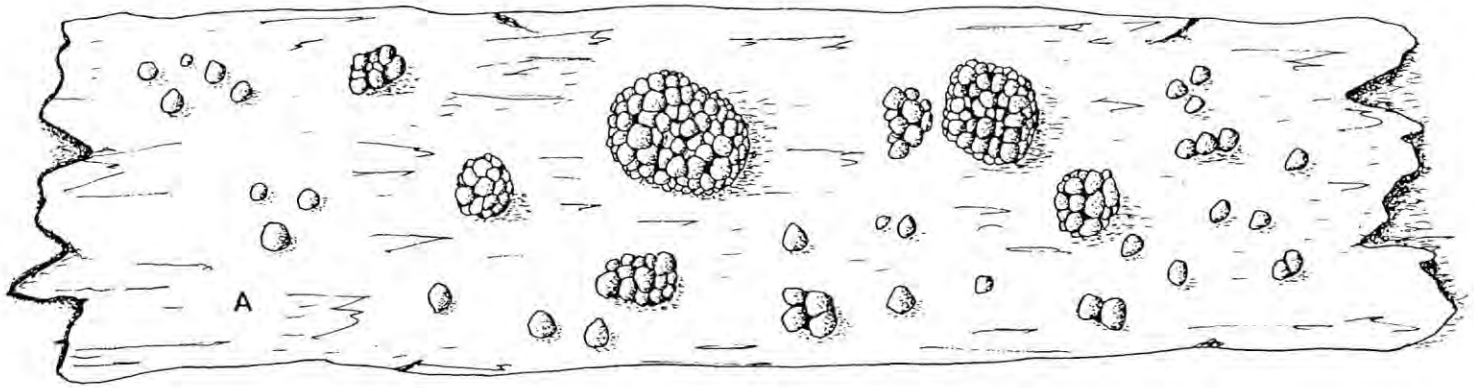
Een voorlopig, beperkt onderzoek naar het voorkomen van fungi in het gebied leverde vooral in de vochtige biotopen, zowel terrestrisch als saprofietisch op takken en dikke stammen, enkele interessante soorten op.

Van de 44 myxomyceten die er werden aangetroffen vermelden we vooral *Stemonitopsis hyperopta*, *Cribraria tenella* en *Arcyodes incarnata*.

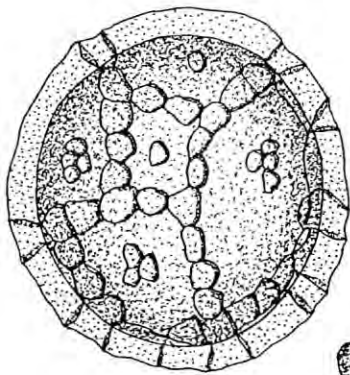
Opvallend was het voorkomen van de ascomycete *Sphaerosporella hinnulea* die er, verspreid in dichte populaties, groeide op de vochtige bodem van het populierenbos.

In een spleet van een rotte, zeer vochtige boomstam, groeiden tientallen bekertjes van de prachtige *Cantinella olivacea*, en op overjarige bladen van *Glyceria maxima* (Liesgras) werden de even mooie bekertjes van *Dennisiodiscus prasinus* aangetroffen.

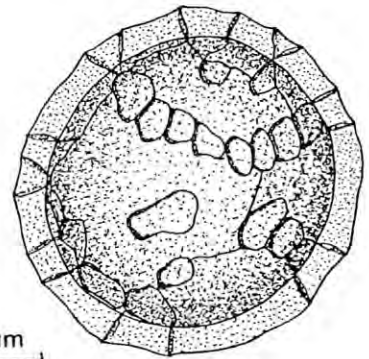
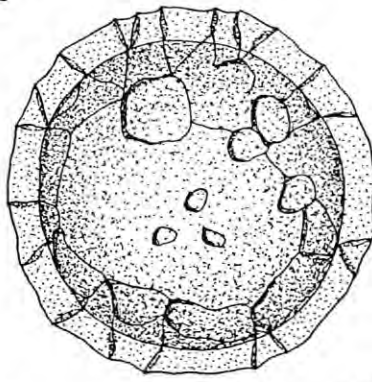
Oligonema schweinitzii (Berk.) Martin

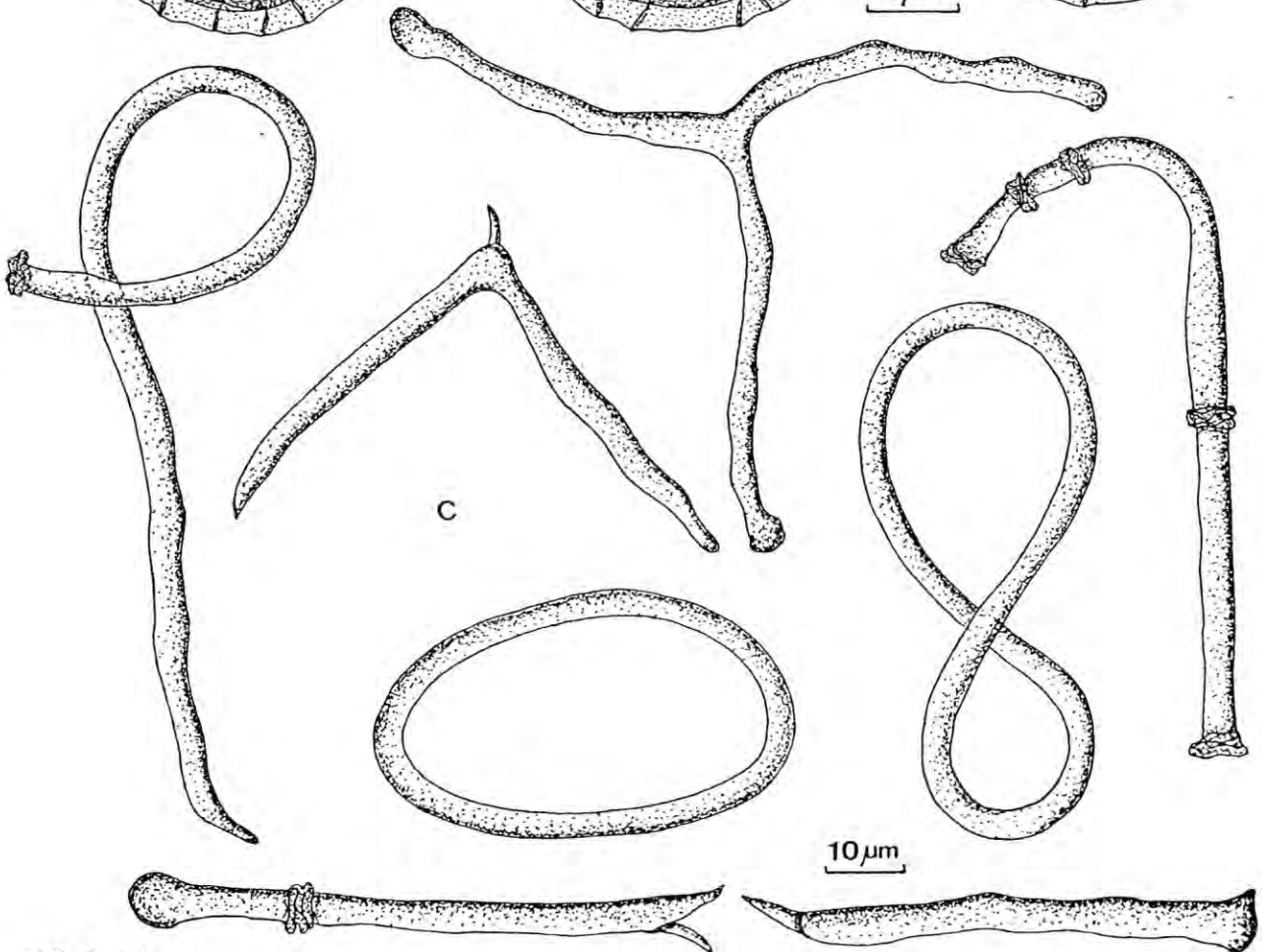
1mm

B

4µm

10µm

Van de diverse apphylophorales die er verzameld werden vermelden we Hyphodermodopsis polonensis, Tomentella bryophila en de zeldzame Phanerochaete laevis. Op een liggende berkestam werd ook nog de vrij zeldzame Plicaturopsis crispa aangetroffen. Galerina salicicola, G. heimansii, Pluteus plautus en Russula pumila zijn soorten die in de natte veenbodem van een elzenbroek gevonden werden.

Oligonema schweinitzii

Met het Myxomycetenboek van Nannenga-Bremekamp (1974) kon vrij vlug tot de soort gesleuteld worden.

De zittende sporocysten met een draadvormig capillitium en de gekleurde sporen zijn kenmerken om tot de orde van de Trichiales te komen.

De bruinachtige, nagenoeg gladde capillitiumdraden brachten ons tot de familie van de Trichiaceae.

Het geslacht Oligonema kan worden bepaald door de dicht opeengroeiende sporocysten met een dunvliezig peridium en de gele sporen.

Voor de soortbepaling waren de subglobuleuze sporocysten, het glad peridium, de gladde elateren en de sporen met een onderbroken reticulum van kleine en grote mazen karakteristiek voor Oligonema schweinitzii.

Ecologie

Oligonema schweinitzii werd gevonden in een laaggelegen en zeer vochtig populierenbestand met greppels en grachten die onderling verbonden zijn met een aantal vijvers en moerassige biotopen.

Belangrijk voor de fungi-flora is het vele dood hout dat hier aanwezig is. Vooral de dikke en beschaduwde stammen, die zelfs in ekstreme droogteperiodes nog vrij veel vocht bevatten, leveren een schat aan informatie wat hout- en vochtminnende soorten betreft. Het onderzoek werd er enigszins belemmerd door een ongeremde en ondoordringbare braamgroei.

Beschrijving

Sporocysten: zittend, in grote en kleine groepen, gedrongen op elkaar groeiend of min of meer verspreid, onregelmatig subglobuleus, vaak afgeplat of ingedeukt, vliezige wand, geel, glimmend, diameter 0,1-0,4 mm.

Hypothallus: onopvallend.

Peridium: zeer dun en teer, lichtgeel, binnenzijde nagenoeg glad, onregelmatig openscheurend.

Capillitium: bestaande uit korte of lange elateren die verspreid liggen in de sporocysten.

Elateren: weinig in aantal, cilindrisch, zeer variabel van vorm, enkelvoudig of vertakt, soms gesloten ringen vormend, uiteinde stomp afgerond of met een stekelpunt, glad, soms ringvormend verdikt, geel, 56-104 x 3,5-5 µm.

Figuren

A = sporocysten, B = sporen, C = elateren

Sporen: onregelmatig subglobuleus, versierd met smalle of brede banden tot 2 μm breed, bestaande uit in rijen gerangschikte, kleine mazen die een grootmazig, soms onderbroken reticulum vormen, geel-okerkleurig in massa, geel in doorvallend licht, diameter 12,7-17,6 μm , boord tot 1 μm breed.

Habitat: onder de schors in gleufachtige openingen van een rotte, zeer vochtige boomstam.

Plasmodium: niet waargenomen, waterig-wit (Lister) of geel (Martin en Alexopoulos).

Verspreiding

Oligonema schweinitzii kent volgens Martin en Alexopoulos (1969) in Europa een grote verspreiding, evenals in Noord-Amerika. Ook voor Noord-Afrika wordt de soort gesignaleerd.

In Nederland blijkt de soort zeldzaam te zijn, alvast volgens Nannenga (1974) met slechts één vondst.

Voor België werd door Rammeloo (1978) het materiaal onderzocht van een vijftal vondsten die echter dateren van vóór de eeuwwisseling.

Van recentere datum zijn in het herbarium van de Nationale Plantentuin te Meise twee collecties aanwezig: Moens 1623, Basel C5.35.33, 9-71 en Rammeloo 6736, Humbeek, 8-79.

In de Rijksuniversiteit van Gent is geen exsiccaat aanwezig en in de "Aantekenlijst" van de AMK (1990) komt de soort niet voor.

Opmerking

Opvallend bij *Oligonema schweinitzii* zijn de zeer kleine, glimmende, op elkaar zittende subglobuleuze sporocysten en de sporen met een opvallende versiering, waardoor de soort vrij gemakkelijk van *O. flavidum* (Peck) Peck te onderscheiden is. Deze soort heeft grotere, prolate, dof-okerkleurige sporocysten met een duidelijk papilleus peridium en fijn-wrattige elateren die meestal overvloedig aanwezig zijn. De sporen hebben een vrij regelmatig reticulum (zie Sterbeeckia 1990, 15:12-15).

Oligonema fulvum Morgan verschilt van de gevonden soort door de sporen die bezet zijn met wratjes en stekeltjes (zie Sterbeeckia 1990, 15:9-12-15).

In de literatuur (o.a. Lister) vermeld men elateren die glad zijn of met één tot vier onregelmatige en opvallende linksgedraaide spiraalvormige banden, gaande van rechts-boven tot links-onder, soms voorzien van verspreide pinnen. Een dergelijke spiraalvormige structuur heb ik echter niet waargenomen. De ringvormige verdikkingen kwamen bij het onderzocht materiaal van Moens 1623 opvallend meer voor dan bij de collecties van het Arkenbos.

Van Martin en Alexopoulos (1960) vernemen we verder nog dat de soort algemeen gekend is onder de toepasselijke naam *Oligonema nitens* Libert, maar Libert's *Trichia nitens*, welke de herkomst is van het epitheet, bleek een homoniem te zijn van *Trichia nitens* Pers., wat op zijn beurt nu *Trichia favoginea* (Batsch) Pers. wordt genoemd.

Trichia nitens Fries ex Masse werd door Lister (1894) beschouwd als een synoniem van *T. scabra* Rost.

Exsiccata van al de vermelde soorten in deze bijdrage werden ter beschikking gesteld van de Nationale Plantentuin te Meise.

Met dank aan P. Stryckers voor de informatie over het Arkenbos.

Literatuur

- Lister A., 1925, A monograph of the Mycetozoa,
- Martin G.W., 1947, Mycologia 39:460,
- Martin G.W. & Alexopoulos C.J., 1969, The Myxomycetes,
- Nannenga-Bremekamp N.E., 1974, De Nederlandse Myxomyceten,
- Rammeloo J., 1978, Systematische studie van de Trichiales en de Stemonitales (Myxomycetes) van België,

Zo maar een droge augustus-zaterdag

K. Van de Put

Met gemengde gevoelens rijd ik op 11 augustus 1990 naar het Zoerselbos, meer uit gewoonte dan wel uit ambitie om een grote oogst aan zwammenmateriaal te verzamelen. De regen, vijf dagen eerder op de week, kan onmogelijk op zo'n korte tijd en na meerdere weken van droogte, het fructificatieproces weer op gang trekken.

Veel keuze om een geschikt biotoop te vinden is er niet. Alleen het populierenbos, met zijn steeds drassige ondergrond en dichte onderbegroeiing van kruiden kan misschien een oplossing bieden. Helaas, alle hout is kurkdroog en evenzo de afwateringsgrachtjes. De enkele schaarse volledig ingedroogde en gebarsten korstzwammen kunnen mij weinig bekoren. Zelfs de anders zo rijke kruidenlaag, met zijn massa kleine discomyceetjes lijkt volkomen steriel. De sterk remmende werking van het alom tegenwoordige kleefkruid en het onrustig gebrul van een ree, niet ver uit de buurt, doen mij op mijn stappen weerkeren.

De hevige voorjaarsstormen hebben ook in het Zoerselbos lelijk huis gehouden. Honderden bomen sneuvelen en vermits voor velen een echt bos maar mooi is als het proper is werd er heel wat hout uitgesleurd.

Eens uit het bos beland ik achteraan op de Boshuisweg. De sporen van de grote opruiming zijn hier nog overduidelijk aanwezig. Gans de weg is omgewoeld en de zeer diepe voren van de tractorbanden maken het de wandelaars moeilijk. Geen nood, de echte G.R. trekkers hebben reeds een nieuw parallel lopend paadje gemaakt. De kale grond en de diepe bandensporen die op sommige plaatsen nog behoorlijk vochtig blijken te zijn, zetten mij aan toch wat verder te speuren. En ja, reeds na enkele tientallen meter evenwichtlopen op hoge randen en in diepe voren zie ik verscheidene groepjes van dichtopeenstaande oranje rode 3 tot 4 mm grote ascomyceetjes. Macroscopisch denk ik aan *Melastiza chateri*, maar bij grondiger bekijken met de loep blijken de randhaartjes niet donker genoeg gekleurd te zijn en nogal schaars ingepland. Dan maar de doos in voor het latere huiswerk.

Het aanvankelijk succes van mijn zoeken kent geen vlot vervolg. Ik vind nog twee groepjes van een *Coprinus* die wat lijkt op een mini *C. micaceus*; hoewel er geen boom in de onmiddellijke buurt staat kan er in de omgewoelde grond toch flink wat hout aanwezig zijn.

Meestal waag ik mij niet gemakkelijk aan inktzwammen. Voor men thuis is zijn ze dikwijls helemaal vervloeid. Maar vermits het slechts mijn tweede vondst is die dag maak ik gelukkig een uitzondering.

Na de middag wil ik dadelijk naar huis rijden. De gedachte aan de buikzwammen, die mij tamelijk boeien, dwingt mij er echter toe eerst nog een bezoekje te brengen aan de maxi-vindplaats van *Scleroderma cepa*. Het is een uitgedroogde 5 meter brede gracht achter de Achterste Hoeven. Vorig jaar vonden wij daar op 9 september wel zeventig exemplaren. Mijn intuïtie heeft mij niet bedrogen. Ik tel meer dan 150 vruchtlichamen onderaan in de grachtrand. Er groeien er nu ook een vijftal bovenaan in de graskant. Dit succes zet mij aan om de ganse toer langs de Oosterberg en de Zoerselbosdreef rond te maken, om zo nog enkele andere gekende vindplaatsen te

controleren. En inderdaad, aan het begin van de Tenboslaan eveneens in de droge gracht, waar ik ooit eens één exemplaar vond, staan er nu wel een dertigtal en twintig meter verder in dezelfde gracht maar nu om de hoek in de Zoerselbosdreef, staan er ook nog een stuk of twintig. Dit alles maakt de dag goed; 's avonds, na het huiswerk, zal het nog beter worden.

Het is de eerste maal na het verlof dat ik de microscoop gebruik. Slachtoffer nummer één is een wat raar uitziende *Scleroderma* die ik op één van de (lege) cepa vindplaatsen aantrof. De diepe kloven in het peridium hadden hem in het doosje doen belanden. De aanwezigheid van gespen en de onregelmatige netstructuur van de sporeornamentatie maakt de bepaling eenvoudig: een doodgewone *S. citrinum*.

De volgende onder het mes en de lens is dat micaceus-achtig geval. De globuleuze cellen van het velum wijzen in de goede richting, maar... de sporen zijn wrattig en tot $15 \times 10 \mu\text{m}$ groot! Wrattige sporen zijn mij in de micaceus groep niet bekend. Dan maar sleutelen. Weldra struikel ik over talrijke kleine haartjes op de witte steel: maar zoeken bij de *Setulosi*. *Coprinus silvaticus* zou een goede oplossing kunnen zijn, die lijkt immers op een micaceus. De sporen van mijn exemplaar zijn echter slanker dan die van de afbeelding van Romagnesi. Dan maar verder de anatomie induiken. De basidiën blijken maar twee sporen te hebben. Dan moet het *C. verrucispermus* zijn. Die soort zou zeer zeldzaam zijn. In Romagnesi lees ik "très rare", en bij Moser wordt zij afgedrukt in kleine lettertjes. In de aantekenlijst van de AMK komt zij niet voor. Ik herinner mij een artikel van L. Imler over wrattig-sporige *Coprinus*-soorten in *Sterbeekia*. Er wordt inderdaad over *C. verrucispermus* gesproken en er is een sporetekening. Ook die ziet er anders uit. Ik twijfel en steek terug de sporen onder de microscoop. Zij blijken groter uit te vallen dan bij mijn eerste vluchtige controle: $13-22 \times 9-10 \mu\text{m}$ met als meest voorkomende lengte 17 tot $18 \mu\text{m}$. Die grote sporen zijn mij onbekend voor een *Coprinus*.

Ik kom er niet uit. Ik berust. De vijf exemplaren worden gedroogd. Gelukkig heb ik mij tijdens het verlof een Dörex droogapparaat kunnen aanschaffen. Vroeger was het drogen tijdens de zomermaanden telkens een ramp. Ik zal de exsiccaten aan André de Haan geven, die is gewoon met *Agaricales* te werken. Verder nieuws zal dan zeker volgen.

De oranje ascomyceet ligt nog te wachten. Mijn ijver is door de vorige ontuchtering nog niet bekoeld. De bepaling valt mee: jodiumnegatieve operculate asken, licht wrattige sporen van $17-19 \times 10 \mu\text{m}$, parafysetoppen lichtjes verwijd en oranje gekleurd, lichtbruine dikwandige randhaartjes, wortelend, soms met twee (bicuspisachtig) of met meerdere uit een basiscel ontspruitend. Probleemloos wordt *Cheilimia crucipila* gedetermineerd.

Het biotoop klopt perfect: karresporen, bij ons wat moderner, de diepe sporen van een tractor. Ik controleer de lijsten. De soort blijkt nieuw te zijn voor Zoersel.

Een augustus zaterdag is voorbij. Een droge zomerse dag, in een droogte periode met temperaturen boven 30° . Een dag, eerst veroordeeld om zo vlug mogelijk te vergeten, wordt uiteindelijk een onvergetelijke dag. Niet velen zal het overkomen om op een dik half uur tijd een tweehondertal vruchtlichamen van *Scleroderma cepa* te mogen aanschouwen. Enkele kleine *Coprinen*, eerder toevallig meegenomen, zouden wel eens een zeer zeldzame soort kunnen zijn. De *Cheilimia* is weeral een nieuwe soort voor

Zoersel, geen zeldzaam verschijnsel ondanks de 1.350 soorten, maar toch telkens weer een aangename beleving.

Slechts drie soorten op één dag, maar toch...

N.v.d.r.: De bepaling van *Coprinus verrucispermus* werd ondertussen door A. de Haan bevestigd.

Nieuwtjes uit de recente tijdschriften

Transactions of the British Mycological Society 1988

Volume 90:

Moravec en Spooner (blz. 43) behandelen *Peziza vaccinii* en enkele aanverwante soorten met donkere sporen, met sporetekening van *P. vaccinii*, *P. ostracoderma*, *P. atrovinosa*, *P. rifaii* en *P. retiderma*, terwijl Aroyo et al. (blz. 132) een nieuwe witte *Peziza donadinii* sp. nov. voorstellen uit Spanje (met microfoto's, microtekeningen en scanfoto). Op pagina 391 is er een artikel van Eef Arnolds over de veranderingen in de Nederlandse macromycetenflora; er wordt tevens dieper ingegaan op de factoren die deze veranderingen beïnvloeden (met verspreidingskaart van *Amanita porphyria*).

Enkele Agaricales uit de graslanden van Centraal Spanje worden voorgesteld door Moreno en Esteve Raventos (blz. 407): *Agrocybe pusilla*, *A. vervactii*, *Crinipellis tomentosa*, *Marasmius anomalus* en een nieuwe soort *Psilocybe callongei* sp. nov., alle met microfoto's en een macrofoto van de nieuwe soort.

Volume 91:

Cannon en Whalley (blz. 179) bespreken vrij uitvoerig een eigenaardige *Xylaria* uit het *Hypoxilon* complex (met micro- en macrofoto's) gevonden in een serre te Leeds. Spooner (blz. 515) neemt *Ciboria* (*Helotium*) *dumbirensis* (Vel.) onder de loep. In notes on British Agaricales (blz. 545) beschrijft Orton 12 soorten als nieuw: *Conocybe sordescens*, *Coprinus cinnamomeotinctus*, *C. griseofoetidus*, *Galerina paludinella*, *G. viscidula*, *Leccinum rigidipes*, *Lepiota olivaceobrunnea*, *Mycena fusconigra* (= *M. atrocyanea* (Batsch:Fr.) Gillet), *Pholiota ceriferioides*, *P. persicina*, *P. xanthophaea* en *Tephrocybe ellisii*, alle met summiere sporen en cystiden tekeningen. Volgende andere soorten worden nog door hem besproken: *Clitocybe ornamentalis*, *Cortinarius gracilior*, *C. magicus*, *C. varius*, *C. xanthophyllus*, *Entoloma myrmecophilum*, *E. sphagnetii*, *Gymnopilus bellulus*, *Hebeloma funariophyllum*, *Lepiota tomentella*, *Mycena leucogala*, *M. trichoderma*, *Stropharia albonitens* en *Tephrocybe pseudocolus*; er is een kleine sleutel tot 3 carbonicole *Pholiota*'s: *P. highlandensis*, *brunescens* en *persicina*. Janhke et al. (blz. 577) beschrijven nog een nieuwe *Stropharia halophila* sp. nov. uit Italië, een soort sterk gelijkend op *S. rugosoannulata*. Reid (blz. 705) bespreekt *Calocera viscosa* var. *cavariae* Bress., een witte zeer zeldzame variëteit van het Kleverig koraalzwammetje (met microtekening).

Mycological Research 1989 (Nieuwe naam van de vroegere Transactions)

Volume 92:

Zhang en Minter (blz. 91) bespreken de morfologie, taxonomie en cytologie van *Choiromyces gangliiformis*, een truffelsoort uit Algarvië (met micro- en macrofoto's). Reid en Dickson (blz. 100) brengen een beschrijving en een mooie macrofoto van de in England zeldzame *Phellinus robustus*. In zijn Benefactors lecture (blz. 129) behandelt Harvey uitgebreid de betekenis van mycorrhiza's terwijl Kirk en Spooner (blz. 335) een reeks kleine ascomyceten voorstellen gevonden op dood blad van *Laurus nobilis* en *Hedera helix*: *Acanthostomella spartii*, *Massarina papulosa*, *Micropeltopsis ammophilae*, *Microthyrium fagi*, *Mollisia fuscidula*, *Mollisiopsis quercina*, *Microsphaerella* cfr. *vaccinii*, *Phacidium aquifolii*, *Phacidium multivalve*, *Unguiculella* sp., *U. foliicola*, *Valsa ceratosperma*, alle met microtekeningen.

Volume 93:

Op pagina 115 bespreekt Scheurer twee kleine eerder door hem beschreven ascomyceten op *Carex*, nu aan de hand van vers materiaal: *Trichonectria hyalocristata* en *Taphrophilla cornu-capreoli*, met micro- en macrotekening en microfoto. Reid (blz. 413) brengt een uitgebreid artikel over *Leucocoprinus*-soorten uit Brittanië: *L. coeruleoviolaceus* sp. nov., *L. cinerascens*, *L. ianthinus*, *L. lilacinogranulosus*, *L. lilacinogranulosus* ver. *subglobisporus* var. nov. en *L. macrorrhizus* comb. nov., alle soorten met mooie microtekeningen.

Persoonia Vol. 14, 1989-1990, P 1 & 2

Petersen (blz. 23) brengt een achtste bijdrage over *Ramaria*, hier over soorten rond *R. Flava*; worden beschreven: *R. flava*, *R. flavescens*, *R. lutea*, *R. rasilispora* var. *scatesiana* en *R. schildii*; als sp. nov. worden voorgesteld: *R. brunneicontusa*, *R. flavicingula*, *R. obtusissima* var. *scandinavica*, *R. pallido-saponaria* en *R. vittadini*, alle met sporetekening en habitus schets; hij geeft tevens twee sleutels tot het subgenus *Laeticolora*, één voor soorten met een gele band bovenaan de steel en één voor de gladsporige soorten.

Een nieuwe *Hygrocybe radiata* sp. nov. uit Gelderland wordt beschreven door Arnolds (blz. 43), een soort in Nederland voorheen gekend als *Hygrocybe subradiatus* (Schum.) Ort. & Watl.

Er worden twee nieuwe *Mycena*'s voorgesteld: *Mycena ustalis* sp. nov. door Aronsen en Maas Geesteranus (blz. 61) en *M. tephrophylla* door Maas Geesteranus en Schwöbel (blz. 65), beide met microtekeningen.

Een interessante vondst uit de Belgische Ardennen wordt vermeld door Geesink (blz. 73): *Multiclavula delicata*, een zeer zeldzame koraalzwam (met microtekening).

Arnolds bespreekt de Redlist van de Nederlandse Macrofungi (blz. 71) en Keizer (blz. 167) de recente verspreiding van *Schizopora carneolutea* in Nederland.

Aronsen en Maas Geesteranus brengen nog een nieuwe Noorse *Mycena oligophylla* sp. nov. aan waarvoor een nieuwe sectie *Rarifoliata* wordt opgericht (blz. 183).

Ascobolus carletonii Boud. wordt getekend en beschreven door Van Brummelen naar een vondst uit Schotland op mest van de auerhoen (blz. 203)

Nieuws uit de bibliotheek

Een nieuwe boekenlijst bijgewerkt tot 31 oktober 1990 werd opgesteld. Deze lijst is te verkrijgen bij de bibliothecaris J. Schavey.

Boeken en tijdschriften kunnen worden uitgeleend op de vergaderingsavonden tussen 19.30 en 20 uur.

Voor raadpleging van het steekkaartensysteem met literatuurreferenties over 25.000 paddestoelen gelieve men de bibliothecaris te contacteren.

J.M. Pirlot: Polypores du Luxembourg et Régions voisines

Dit werk is een flora voor de polyporen die te vinden zijn in de streken in en rond de provincie Luxemburg. Daar de meeste soorten eveneens in onze streken te vinden zijn is het voor ons zeer goed bruikbaar.

De eerste 23 bladzijden vormt het algemeen gedeelte en geeft een overzicht van de terminologie met duidelijke tekeningen. Ook worden de determineertechnieken besproken.

Het glossarium, is niettegenstaande de Franse taal, voor ons zeer bruikbaar.

De determinatiesleutel neemt de rest van de bladzijden (tot blz. 105) in beslag. Bij elke soort is er een korte diagnosebeschrijving.

De taxonomie is zeer modern opgevat, wat soms verwarring wekt. Zo spreekt de auteur bijvoorbeeld over *Ganoderma lipsensis* in plaats van *G. applanatum*, over *Fomitoporia hippophaecola* in plaats van *Phellinus h.*

In zijn oproep tot de lezer schrijft Pirlot: "La difficulté d'une clé est de démontrer et d'explicitier le plus clairement possible les mécanismes mentaux mis en fonction pour reconnaître une espèce." Ik ben er van overtuigd dat hij in deze opdracht goed geslaagd is. Wie ooit geconfronteerd is geworden met de klassieke werken over Aphylophorales zoals Bourdot & Galzin, Jülich en anderen zal ervaren hebben wat een uiterst moeilijke stof de studie van deze zwammen kan zijn.

De zeer bevattelijke tekst van dit werk laat toe met een minimum aan ervaring op het gebied van de studie van de Polyporen, veilig de eerste stappen te doen in deze zo ingewikkelde studie.

Het boek werd aan de kring geschonken door de auteur en is in de bibliotheek beschikbaar onder nummer 270.

J. Schavey

Guy Fourré: Pièges et curiosités des Champignons (2e ed.) & Dernières nouvelles des Champignons.

Guy Fourré is verbonden aan de regionale krant "Courrier de l'Ouest" (Anjou en Poitou). Naast het dagelijkse journalistieke werk verzorgt hij een paddestoelenrubriek waarin hij de meest uiteenlopende aspecten van de mycologie behandelt. De meer dan 500 artikels over paddestoelen werden in 1985 bewerkt en samengebracht in een lijvig boek "Pièges et curiosités des Champignons". Gezien het overweldigend succes - de eerste uitgave van 3.000 exemplaren was in minder dan

twee jaar uitgeput - werd het boek opnieuw uitgegeven samen met een tweede "Dernières nouvelles des Champignons".

Vele onderwerpen worden behandeld zoals bijvoorbeeld ecologie, geneeskrachtige zwammen, giftige paddestoelen en vergiftigingen (onder andere het verhaal van Dr. Bastien en zijn behandeling tegen phalloïdes-vergiftigingen die hij herhaalde malen op zichzelf uittestte), de reglementeringen in verband met het betreden van terreinen, het plukken en de verkoop van paddestoelen, radioactiviteit, het kweken van paddestoelen, bekende mycologen en veel meer.

Het boek is geen atlas maar een ode aan de mycologie en al de personen die ze bedrijven.

De twee boeken zijn niet te verkrijgen in de boekhandel. Uitgegeven en te bestellen bij de auteur: Guy Fourré, 152 rue Jean Jaurès, F-79000 Niort, tel. 00-33-49.09.25.87.

J. Van Yper

Hoe herkent men een zwarte diamant?

"Expression" nr. 4/90, het magazine voor de American Express leden, brengt een artikel over de vooral culinaire eigenschappen van *Tuber melanosporum*, de Périgordtruffel. Door de fabelachtige prijzen die voor deze zwam worden betaald (minstens F 25.000 per kg) wordt hij in het artikel dan ook de zwarte diamant genoemd. Deze edele diamant wordt nogal eens in bereidingen vervangen door minderwaardige broertjes zoals *Tuber aestivum* of andere zwartgekleurde paddestoelen of zelfs door zwartgebrande of gekleurde surogaten, synthetisch geparfumeerd.

De vervalsers hebben echter buiten de waard gerekend. Wetenschappers beschikken over een onfeilbaar instrument om de vervalsingen te ontmaskeren, namelijk de chromatografische analyse van de truffels in gasvormige fase. De identiteit van een Périgordtruffel is zo definitief vast te stellen.

Waarschijnlijk hebben deze wetenschappers er nooit aan gedacht een mycoloog te raadplegen. Zelfs wanneer de truffel reeds in een bereiding is verwerkt en de macroscopische kenmerken niet meer waar te nemen zijn, zal hij onmiddellijk uitsluitel geven na even de sporen onder de microscoop bekeken te hebben. *Tuber melanosporum* heeft sporen met korte stekels terwijl de ongeveer 50 andere soorten andere sporen hebben met lange stekels, of een netwerk.

J. Van Yper

Oproep Uitstappen

Net als vorig jaar wensen wij tijdig de lijst van de studietochten op te stellen. Leden die graag een studietocht gepland zouden zien kunnen een voorstel indienen met vermelding van volgende gegevens:

- de plaats van de uitstap met liefst een korte beschrijving van de biotoop,
- tijdstip waarop het gebied mycologisch het rijkst is,
- een gemakkelijk te bereiken plaats van bijeenkomst, bij voorkeur eveneens te bereiken met het openbaar vervoer,
- een lokaal waar 's middags de meegebrachte piknik mag gebruikt worden of waar snacks worden geserveerd. Men gelieve dit uitdrukkelijk na te gaan en de keuzemogelijkheden op te geven.

Gelieve er rekening mee te houden dat een excursie over de voor- en namiddag loopt. Wij rekenen erop dat de indiener van een studietocht als gids optreedt. Voor een studieweek of -weekend die een verblijf ter plaatse noodzakelijk maken wordt van de indiener tevens verwacht dat hij de organisatie van logies op zich neemt.

Voorstellen bij voorkeur schriftelijk in te dienen vóór 12 januari 1991 bij

- E. Vandeven, Hamweg 3, 1130 Brussel, telefoon 02/245.24.67
- J. Van de Meerssche, Graaf Witgerstraat 16, 2640 Mortsels, telefoon 03/449.71.54

Publieke voordracht in de Zoo

Op dinsdag 26 maart 1991 richt onze vereniging een publieke voordracht in die zal plaats vinden in de Keurveldzaal van de Antwerpse Zoo (ingang links naast de Koningin Elisabethzaal op het Koningin Astridplein).

K. Van de Put zal spreken over "Poeffers, stuifballen, aardsterren, aardbuilen,... of het bonte wereldje van de buikzwammen." Wij verwachten alle leden en sympathisanten. Door uw aanwezigheid kunt U mede de belangrijke schakel onderschrijven die de mycologie in de natuurwetenschappen inneemt.

Lente-weekend

Van 9 tot 12 mei 1991 zal door L. Lenaerts en L. Noten in samenwerking met de Nederlandse Mycologische Vereniging een weekend in de Limburgse kalkstreek georganiseerd worden met verblijf in hotel Lika te Eisden. Er zullen andere terreinen worden bezocht.

Reserveer nu reeds deze data. Meer gegevens en inschrijvingsformulier in volgend nummer.

Lidgeld

De leden worden verzocht het lidgeld 1991 ten bedrage van F 450 te willen voldoen door overschrijving ten gunste van de bankrekening nr. 320-4183209-57 ten name van de Antwerpse Mycologische Kring vzw. te Antwerpen. Men kan daarvoor het bijgevoegde overschrijvingsbulletin gebruiken. Men kan natuurlijk ook de betaling regelen met de schatbewaarder op een van de eerstkomende vergaderingen. Wij veroorloven ons aan te dringen op een vlotte betaling, dit om nutteloze kosten te vermijden en ons toe te laten U ononderbroken AMK Mededelingen en dit jaar ook Sterbeeckia toe te zenden.

Het lidgeld betaald door nieuwe leden die zich aansloten tijdens of na de jaarlijkse tentoonstelling, dekt reeds 1989.

Buitenlandse leden worden verzocht **BEF 500** (het lidgeld verhoogd met extra verzendingskosten) over te maken op de **postrekening nr. 000-1415744-29** eveneens ten name van de Antwerpse Mycologische Kring vzw. te Antwerpen.

Met dank bij voorbaat.

Vergaderingen

De vergaderingen gaan door in het verenigingslokaal, Ommeganckstraat 26 te 2018 Antwerpen, aanvang telkens om 20 uur. Vóór iedere vergadering is er vanaf 19u30 gelegenheid om boeken uit de bibliotheek te ontlenen.

dinsdag 8 januari 1991	Diavoorstelling.	<i>J. Van de Meerssche</i>
dinsdag 22 januari	Opstellen van de lijst van de uitstappen (voor meer informatie zie elders in dit blad)	<i>J. Van de Meerssche en E. Vandeven</i>
dinsdag 12 februari	Algemene vergadering van de werkende leden. Nadere gegevens worden nog medegedeeld.	
dinsdag 26 februari	Paddestoelenkartering, waarom en hoe.	<i>L. Lenaerts en E. Vandeven</i>
dinsdag 12 maart	Helotium & C°.	<i>J. Schavey</i>
dinsdag 26 maart	Publieke voordracht in de Zoo. "Poeffers, stuifballen, aardsterren, aardbullen,... of het bonte wereldje van de buikzwammen" (voor meer informatie zie elders in dit blad).	<i>K. Van de Put</i>

Studietocht

zondag 24 februari	Waulsort , bijeenkomst te Falmignoul, te bereiken via E 411 komende van Namen, afrit 20, N97 richting Dinant, na 6 km N 94 richting Dinant-Anseremme. In Anseremme N 95 richting Beauraing volgen tot in Falmignoul (rechts van de weg), bijeenkomst aan de kerk om 10 uur.	<i>G. Lejeune</i>
--------------------	--	-------------------

Deelname aan activiteiten geschiedt op eigen verantwoordelijkheid.